

Cijenjeni čitatelji,

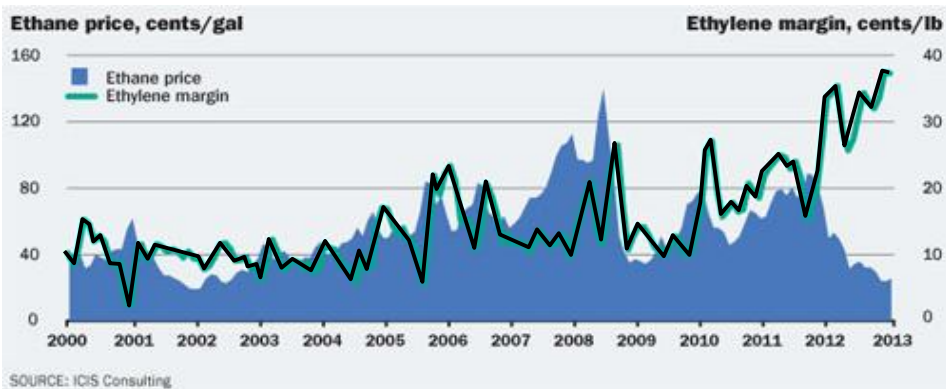
navršila se još jedna godina bez značajnih pomaka na bolje i još uvijek se smatra da su bilo kakva predviđanja budućih kretanja u području energetike prilično nesigurna. Najčešće se, kao i nekoliko prethodnih godina ponavlja mišljenje kako nema više jeftine energije, niti će je biti. Međutim, je li to uistinu tako? Naravno, nikada nije energija niti bila jeftina za sve; uvijek su postojale države s bogatim rudnim i drugim resursima koje su imale jeftinu energiju za svoje građane i industriju, a postoje i one koje pravilnim i pametnim upravljanjem osiguravaju gotovo isto, bez obzira na nedostatak prirodnih bogatstava. Slično će biti i dalje, ali se ipak očekuju (i događaju) i bitne promjene, i to upravo kod najvećeg svjetskog potrošača energije. Zadnjih godina stopa rasta proizvodnje nafte i zemnog plina u Sjedinjenim Američkim Državama u stalnom je porastu, zahvaljujući proizvodnji iz nekonvencionalnih izvora, najviše naftnih i plinskih škriljaca, i očekivano je da će se ovaj trend nastaviti i kroz nekoliko sljedećih desetljeća (također i da će SAD od uvoznika postati izvoznik sirovina). Pitanje je samo hoće li ta stopa rasta biti nešto viša ili nešto niža, a sama industrija, naftno-kemijske tvrtke i njihove udruge već godinama snažno lobiraju prema zakonodavcima kako bi smanjili barijere koje stoje na putu povećanju iskorištavanja resursa. Predviđa se i „renesansa“ petrokemijske proizvodnje u SAD-u zahvaljujući jeftinim petrokemijskim sirovinama iz škriljaca, odnosno etanu i nižim ugljikovodicima, s golemim ulaganjima u proizvodne pogone (predviđa se i više od 40 mlrd USD) i otvaranjem desetaka tisuća (pojedine su procjene i do preko 1,4 mil.) dobro plaćenih radnih mjesta. Visoka svjetska cijena kemikalija i vrlo niska cijena sirovine u SAD-u daje tamošnjim proizvođačima znatne prednosti i najavljuje skore promjene na svjetskoj razini. Na slici 1 vidljivo je kako cijene kemikalija prate visoke cijene sirove nafte, a ne jeftinoga zemnoga plina i time omogućuju američkim proizvođačima dodatnu dobit (slika 2), budući da su u ostatku svijeta osnovne petrokemijske sirovine većinom naftni derivati (primarni benzin). Tako se u SAD-u planira izgradnja pogona za krekiranje etilena ukupnog kapaciteta od gotovo 10 mil. tona, što je oko 37 % postojećeg kapaciteta! Posljedično, izvoz kemikalija raste po velikim stopama: 1,8 % (2011./2012.), 4,7 % (2012./2013.) i 6,2 % (predviđanje za 2013./2014.).

Naravno, sve ovo upućuje i druge velike svjetske industrije da ulažu u proizvodnju u SAD-u, pa su tako mnogi od njih već najavili velika ulaganja, poput tvrtki BASF i Sasol. Nadalje, mnogi računaju i na izvoz jeftine sirovine iz SAD-a, a što američka kemijska industrija nastoji spriječiti ili bar značajno ograničiti (u skladu s ovim su i nastojanja EU da sa SAD ugovori bliskije ekonomske odnose, jer upravo EU računa na veliki i dugoročni uvoz plina i petrokemijskih sirovina (engl. natural gas liquids, NGL) putem LNG terminala). Očekuje se i da će velike rezerve nafte i plina u škriljcima raspoređene po svijetu osigurati dugoročnu stabilnost opskrbe i cijena što je dobra vijest za svjetsko gospodarstvo.

Slika 1: Cijene kemikalija u SAD-u prate visoku cijenu sirove nafte, a ne onu jeftinoga zemnoga plina

Slika 2: Povećanje profitne marže na etilenu ostvareno padom cijena etana u 2012. godini u SAD-u

Naglasio bih i da metoda hidrauličkog lomljenja škriljaca kojom se dobiva zemni plin nije svuda prihvaćena zbog mogućih štetnih utjecaja na okoliš. Oni podrazumijevaju u prvom redu moguće onečišćenje podzemnih voda kemikalijama, a zatim geološku nestabilnost zbog slabljenja nosivih slojeva stijena. Također, u praksi se pokazalo i da svi izvori (bunari) nisu ekonomični u predviđenoj mjeri, što povećava rizik za ulagače.

Po svemu sudeći, čini se da nas uskoro očekuje burno razdoblje u energetici (i petrokemijskoj industriji), a kako će se tko snaći u novonastalim okolnostima, vidjet ćemo. U međuvremenu, preporučam vam za čitanje zanimljiv sadržaj ovoga broja našega časopisa, *Goriva i maziva!*

Ante Jukić, glavni urednik